C/2025/1189

2025.3.21.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

A fiatalok részvétele a szociális és civil párbeszédben a mediterrán térségben

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2025/1189)

Előadó: **Thomas WAGNSONNER**

Társelőadó: **Lidija PAVIĆ-ROGOŠIĆ**

Tanácsadó:	Karol ZABAWA (a II. Csoport felkérésére) Graziano TULLIO (a III. Csoporthoz tartozó társelőadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.1.17.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 52. cikkének (2) bekezdése
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.11.23.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2025.1.23.
Plenáris ülésszak száma:	593.
A szavazás eredménye: (mellette/ ellene/tartózkodott)	175/0/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Ez a vélemény az ifjúság képviselőivel együtt készült. Az EGSZB azt javasolja, hogy vonják be a fiatalokat a politikai döntéshozatali folyamat valamennyi szakaszába, a döntéshozataltól a szakpolitikák végrehajtásáig és értékeléséig. Alapvető fontosságú, hogy minden szakaszban szilárd nyomonkövetési, visszajelzési és elszámoltathatósági mechanizmusokat alkalmazzunk.

1.2. A szociális és civil párbeszéd folyamatai a demokratikus részvétel sarokkövét képezik. A civil társadalmi szervezetek, az ifjúsági szervezetek, valamint a munkáltatói és munkavállalói szervezetek azonban nehezen tudnak hatékonyan részt venni a döntéshozatali folyamatokban. A közel-keleti és észak-afrikai régió (MENA) ([1]) számos országában korlátozott az egyesülés szabadsága, a szólásszabadság és általánosabban a munkavállalókat és a civil társadalmat képviselő szervezetek azon képessége, hogy megvédjék jogaikat és kifejezzék igényeiket. Támogatni kell a választásokon túlmutató demokratikus folyamatokat, olyan érdemi részvételi mechanizmusokat létrehozva, amelyeket a polgári szabadság, az átláthatóság, az információkhoz való hozzáférés és a mindenki számára elérhető lehetőségek jellemeznek.

1.3. A közel-keleti és észak-afrikai régióban igen eltérőek a fiatalok és az általuk vezetett szervezetek tapasztalatai és körülményei. El kell vetni a fiatalok egyoldalú meghatározását, azaz el kell ismerni a különböző ifjúsági csoportok sajátosságait és interszekcionális megközelítést kell alkalmazni, hogy ne hagyjuk figyelmen kívül a fiatalok földrajzi és társadalmi-politikai sokszínűségét.

1.4. A földközi-tengeri térségben élő fiatalok társadalmi-gazdasági helyzetét magas munkanélküliség, atipikus és informális foglalkoztatás, alacsony bérek, a minőségi munkahelyek hiánya, valamint a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) magas aránya jellemzi. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy e kérdések kezelése érdekében mind a munkaerőpiacot, mind az oktatási rendszereket meg kell reformálni.

([1]) Közel-Kelet és Észak-Afrika.

1.5. A veszélyeztetett hátterű csoportok további kihívásokkal szembesülnek a képviselet, a lehetőségekhez való hozzáférés, a munkaerőpiac és más területek tekintetében. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy olyan támogatási programokat kell kialakítani, amelyek ezeket a csoportokat szólítják meg.

1.6. Az EGSZB megjegyzi, hogy az oktatási rendszereknek erőteljesebben elő kellene mozdítaniuk a részvételi folyamatok révén megvalósuló polgári szerepvállalást, és támogató ökoszisztémákat kellene létrehozniuk a megfelelő készségek (pl. politikai és digitális jártasság) elsajátításához, hogy a fiatalok magabiztosan vehessenek részt az intézményi folyamatokban. A civil társadalomnak és a szociális partnerszervezeteknek tovább kell támogatniuk a fiatalokat azáltal, hogy kapacitásépítési műhelytalálkozókat biztosítanak, megkönnyítve számukra az erőforrásokhoz és a részvételi lehetőségekhez való hozzáférést.

1.7. A fiatalokkal kapcsolatos megfelelő kutatás fontos előfeltétele a kihívások azonosításának és annak, hogy érdekeiket megfelelően megjelenítsék a részvételi folyamatokban, ehhez pedig releváns adatokra van szükség. Az EGSZB hangsúlyozza a fiatalok munkaerőpiaci részvételére, oktatására, részvételi folyamataira és közösségi életére összpontosító kutatási tevékenységek fontosságát. Meg kell erősíteni az oktatási intézmények, a tudományos élet, az üzleti szféra és a civil társadalmi szervezetek, köztük a szociális partnerek közötti együttműködést, középpontba helyezve a fiatalok aktív részvételét.

1.8. A régió országairól gyakorta elmondható, hogy hiányoznak a hatékony szociális párbeszédhez szükséges megfelelő keretek. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a három- és kétoldalú szociális párbeszédet; ehhez először is átfogó jelleggel végre kell hajtani a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet által a szociális párbeszédről kötött kulcsfontosságú egyezményeket.

1.9. Az EGSZB hangsúlyozza az ifjúsági cselekvési tervek előnyeit, amelyek ütemtervként szolgálhatnak, illetve konkrét intézkedéseket és eszközöket biztosítanak ahhoz, hogy inkluzívabb szervezeti keretek álljanak rendelkezésre a fiatalok szociális partnerszervezetekben való részvételéhez. A fiatal munkavállalók ösztönzése a kollektív tárgyalásokban való részvételre, valamint az ifjúságközpontú képviseleti struktúrák vállalati szintű létrehozása hatékony módja annak, hogy a fiatalok részvételét szerkezetileg beépítsék a szociális párbeszéd struktúráiba. Az EGSZB kiemeli az Ifjúsági Bizalmi Tanácsokat Ausztriában.

1.10. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa a SOLiD ([2]) projekt harmadik szakaszát a kifejlesztett eszközök fenntartható végrehajtásának biztosítása érdekében. Ezenkívül ezt a szakaszt fel kell használni a nők chartájához hasonló ifjúsági charta kidolgozására, ugyanakkor meg kell vizsgálni a fiatalokra összpontosító konzultációs mechanizmusok létrehozását is.

1.11. A civil párbeszédnek inkluzívabbá kell válnia a különböző csoportok – köztük a nők, a kisebbségek és a veszélyeztetett közösségek – bevonása révén, célzott pénzügyi támogatás, valamint olyan hatékonyabb és interaktívabb párbeszédmechanizmusok révén, amelyeket professzionális moderátorok segítségével és a fiatalokkal együttműködésben alakítanak ki.

1.12. Fokozni kell az ifjúsági szervezetek és az ifjúsági tanácsok képviseletét az állami hatóságokkal folytatott megbeszéléseken azáltal, hogy az ifjúságsegítőket a konzultációs folyamatok kulcsfontosságú szereplőiként ismerik el, és biztosítják számukra a hatékony szerepvállaláshoz szükséges teret és erőforrásokat. Fontos olyan ifjúsági stratégiákat kidolgozni, amelyek legitimebbé teszik a fiatalok civil párbeszédben való részvételét, illetve amelyek ifjúsági tanácsokat hoznak létre azokban az országokban, ahol nincsenek ilyenek, és minden területi szinten, különösen helyi szinten növelik az ifjúsági költségvetést.

1.13. Prioritásként kell kezelni az átláthatóságot és az esélyegyenlőséget a civil párbeszédben azáltal, hogy egyértelmű kiválasztási kritériumokat határoznak meg az ifjúsági résztvevők számára, és biztosítják, hogy mind az elismert ifjúsági szervezetek, mind az alulról szerveződő mozgalmak tisztességes esélyt kapjanak a részvételre. Nagyon fontos közös normákat és átfogó szabályozási keretet kidolgozni, amely célzott támogató struktúrákat, például csapatokat és kapcsolattartó pontokat foglal magában annak biztosítása érdekében, hogy szervezett és következetes legyen a fiatalok párbeszédbe való bevonása.

1.14. A regionális együttműködés előmozdítása érdekében szorosabban össze kell kapcsolni a fiatalok által irányított struktúrákat, valamint azért is, hogy még inkább meg lehessen osztani az ötleteket és a lehetőségeket a heterogén csoportok között. Az EGSZB arra kéri a közintézményeket, hogy biztosítsanak finanszírozást a regionális ifjúsági hálózatok és ifjúsági terek támogatásához. Mindezek kiegészítéseként fontos megerősíteni az ifjúsági szervezetek részvételét az EU külkapcsolataiban úgy, hogy előmozdítják az uniós küldöttségekkel való együttműködést és egyszerűsítik a vízumkérelmezési eljárásokat azoknak a fiataloknak a számára, akik mobilitási programokban vesznek részt.

([2]) https://solidmed.eu/en.

2. **A vélemény háttere**

2.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy a fiatalok kulturális, gazdasági és politikai szempontból heterogének. A fiatalok tapasztalatai és körülményei igen eltérőek, ezért el kell vetni a fiatalság egydimenziós meghatározását, azaz el kell ismerni a különböző ifjúsági csoportok sajátosságait és interszekcionális megközelítést kell alkalmazni, hogy ne hagyjuk figyelmen kívül a fiatalok földrajzi és társadalmi-politikai sokszínűségét

2.2. Míg számos intézmény és politikai szervezet felülről lefelé épül, és erősen koncentrált hatalmi struktúrákkal jellemezhető, a fiatalok általában helyi, alulról felfelé építkező struktúrákban, illetve alulról szerveződő mozgalmakban vesznek részt, főként a politikai napirenden alárendelt politikai kérdések (pl. éghajlati és társadalmi igazságosság, politikai részvétel, kisebbségi jogok, állatok jogai) terén ([3]).

2.3. Az EGSZB elismeri a fiatalok által széles körben használt kommunikációs eszközöket és a politikai aktivizmus különböző formáit, többek között a társadalomtól való elfordulást, az intézményesített struktúrák bojkottálását és a politikai aktivizmus formális módszereinek elutasítását, amelyeket a jelek szerint inkább politikai kiábrándulás, semmint politikai apátia táplál ([4]).

2.4. A régióban élő fiatalok társadalmi-gazdasági helyzetét a magas munkanélküliség, a részmunkaidős atipikus és informális foglalkoztatás, valamint az alacsony bérek és a minőségi munkahelyek hiánya jellemzi (beleértve a nem fizetett szakmai gyakorlatokat). A régióban viszonylag magas a NEET-fiatalok aránya, amely eléri a fiatal népesség egyharmadát. A fiatalok számára a legégetőbb problémák az infláció, valamint az alacsony vásárlóerő következményeként magasnak bizonyuló ingatlanárak és a magas albérleti díjak.

2.5. Az iskolai lemorzsolódók magas száma, különösen a fiatal nőké, és a diplomások magas munkanélküliségi rátája a régióban az oktatási rendszerek minőségével kapcsolatos hiányosságokra utal, különösen a vidéki területeken, amelyeken nem tanítják meg a munkaerőpiachoz szükséges készségeket. A hozzáférési nehézségek jelentős kihívást jelentenek, mivel sok család nem rendelkezik az oktatás költségeinek fedezéséhez szükséges erőforrásokkal. Emellett nőtt a magasan képzett személyek aránya a régióból elvándorló népesség körében, ami agyelszívásra utal.

2.6. A régió ifjúsági képviselőinek helyzetét súlyos biztonsági problémák és egyéb akadályok jellemzik. Ezen kívül a fiatal nők, a fogyatékossággal élő személyek, a menekültek, a migránsok, az etnikai és nyelvi kisebbségek, az őslakos fiatalok, a vidéki térségekben élő fiatalok, az LMBTQ+ közösség tagjai, valamint más veszélyeztetett csoportok további kihívásokkal szembesülnek a politikai képviselet, a lehetőségekhez való hozzáférés, a munkaerőpiac és más területek tekintetében.

3. **A fiatalok bevonása a szociális és civil párbeszéd részvételi folyamatába**

3.1. ***Szociális párbeszéd***

3.1.1. Az ILO fogalommeghatározása szerint a szociális párbeszéd a szociális vagy gazdaságpolitikához kapcsolódó közérdekű kérdésekkel kapcsolatos tárgyalások, egyeztetések vagy információcserék valamennyi formáját jelenti, amelyre a kormány, a munkáltatói szervezetek és a szakszervezetek képviselői között kerül sor. Ez lehet háromoldalú folyamat, amelyben a kormány is részt vesz az egyik félként, vagy jelenthet a munkavállalók és a vezetőség közötti kétoldalú kapcsolatokat. A szociális párbeszéd folyamatai lehetnek informálisak vagy intézményesítettek, és gyakran ötvözik mindkettő elemeit. Létezhetnek nemzeti, regionális vagy vállalati szinten, és lehetnek szakmaközi vagy ágazati folyamatok, vagy ezek kombinációi.

3.1.2. A szociális párbeszéd kulcsszerepet játszik a gazdasági, munkaügyi és szociális politikák alakításában, valamint az élet- és munkakörülmények konvergenciájának előmozdításában. Értékes eszköz a gazdasági és társadalmi reziliencia, a versenyképesség, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés elősegítéséhez, amint azt az EGSZB SOC/764. sz. véleménye ([5]) is hangsúlyozza.

([3]) Az ifjúsági képviselőknek a tanulmányozócsoport ülésein és az Anna Lindh Alapítvány Ifjúsági Fórumán tett észrevételei alapján.
([4]) Az ifjúsági képviselőknek a tanulmányozócsoport ülésein és az Anna Lindh Alapítvány Ifjúsági Fórumán tett észrevételei alapján.
([5]) HL C 228., 2023.6.29., 87. o.

3.1.3. A kollektív tárgyalási folyamat a szociális párbeszéd kulcsfontosságú eszköze, amelynek célja, hogy tisztességes munkakörülményeket és igazságosságot biztosítson a munkahelyen. Az olyan új kihívásokkal való szembenézés szükségessége, mint az igazságos átmenet, az éghajlatváltozás és a fiatalok társadalmi szerepvállalásának növelése, kulcsfontosságú politikai pozícióba helyezi a szociális párbeszédet, amely túlmutat a bértárgyalásokon. Tekintettel arra, hogy ezek a kihívások különösen a fiatalokat érintik, alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy a fiatalok jelentős szerepet játsszanak a szociális partnerek szervezeteiben, és arra kell ösztönözni a fiatalokat, hogy csatlakozzanak hozzájuk.

3.2. *Szociális párbeszéd a mediterrán térségben*

3.2.1. „A régióban a munkavállalói szervezetek, például a szakszervezetek nehézségekbe ütköznek [...] különösen a tagság, az egyesülés szabadsága, valamint jogaik és igényeik hatékony érvényesítése terén. A közel-keleti és észak-afrikai régió számos kormánya korlátozza az egyesülés szabadságát ([6]).”

3.2.2. A régió országairól gyakorta elmondható, hogy hiányzik a hatékony szociális párbeszédhez szükséges megfelelő keret. Bár a szociális párbeszéd egyes nemzeti keretei biztosítják a háromoldalú szociális párbeszédet, az ágazati és a vállalati szintű kétoldalú párbeszéd független struktúrái nagyon korlátozottak. A szakszervezetek sűrűsége és a kollektív tárgyalások általi lefedettség továbbra is viszonylag alacsony. Ez azt eredményezi, hogy a szociális partnerek csak korlátozottan képesek befolyásolni az állami döntéshozatalt, következésképpen az emberek, különösen a fiatalok társadalmi-gazdasági helyzetét.

3.2.3. A szociális párbeszéd reziliens és sikeres struktúráinak kiépítése érdekében a munkáltatói szervezeteket és a szakszervezeteket a társadalmi keretrendszer alapvető intézményei közé kell beemelni. Az EGSZB üdvözli az olyan kezdeményezéseket, mint a dél-mediterrán szociális párbeszéd (SOLiD), amely lehetővé teszi a bevált gyakorlatok régiók közötti cseréjét, valamint a jogi és strukturális kereteket. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa a SOLiD projekt harmadik szakaszát annak biztosítása érdekében, hogy a kifejlesztett eszközöket fenntartható módon hajtsák végre. Ezenkívül ezt a szakaszt fel kell használni a nők chartájához ([7]) hasonló ifjúsági charta kidolgozására, ugyanakkor meg kell vizsgálni azt is, hogy milyen előnyökkel jár a fiatalokra összpontosító konzultációs mechanizmusok létrehozása.

3.3. *Civil párbeszéd*

3.3.1. Bár a civil párbeszédnek nincs egyetemesen elfogadott meghatározása, széles körben elismert tény, hogy a civil társadalmi szervezetek munkájának kulcsfontosságú eleme annak biztosítása, hogy a polgárok véleményét meghallgassák a döntéshozatali folyamatokban, különös tekintettel a civil társadalmi szervezetekbe vetett magas szintű bizalomra, a civil társadalmi részvétel növekvő hatékonyságára és a hagyományos részvételi mechanizmusok hanyatlására ([8]).

3.3.2. A civil párbeszéd ágazati és horizontális elemei előmozdítják az együttműködést és az inkluzivitást a nyilvános vezetésben, és erősítik a szakpolitikák legitimitását és elszámoltathatóságát. Ez két egymást kiegészítő dimenzió révén érhető el: 1) civil szervezetek közötti párbeszéd a vélemények és a szakértelem cseréje érdekében; és 2) civil szervezetek és kormányzati intézmények közötti strukturált párbeszéd annak biztosítása érdekében, hogy a különböző véleményeket figyelembe vegyék a politikai döntéshozatalban.

3.3.3. A hagyományos részvételi mechanizmusok hanyatlása rávilágít arra, hogy sürgősen szükség van olyan innovatív civil párbeszéd-folyamatokra, amelyek igazodnak a fiatalok érdekeihez és részvételi módjaihoz ([9]).

3.3.4. Az uniós ifjúsági párbeszéd ([10]) és az uniós ifjúsági teszt ([11]) jól példázza a részvételen alapuló szakpolitikai döntéshozatali eszközöket, amelyek bevonják az ifjúsági képviselőket a konzultációba, a hatásvizsgálatokba és a káros hatások mérséklésébe, előmozdítva, hogy intézményi szinten általánosan megjelenjenek a fiatalokkal kapcsolatos szempontok.

([6]) »The future of work: Trade unions in transformation« [A munka jövője: Átalakuló szakszervezetek], *International Journal of Labour Research*, 2019, 9. évf., 1–2. sz., 226. o.).

([7]) https://solidmed.eu/sites/default/files/2023-05/Womens-charter.pdf.

([8]) The impact of civil society organisations in Europe [A civil társadalmi szervezetek hatása Európában], Civil Society Europe, 2019.; ii) Future of Europe (Európa jövője), 500. sz. Eurobarométer külön felmérés, 19. o., 2020.

([9]) Political Participation and EU Citizenship: Perceptions and Behaviours of Young People [Politikai részvétel és uniós polgárság: A fiatalok percepciói és magatartásformái], Európai Bizottság, 2016.; Co-deciding with Citizens: Towards Digital Democracy at EU Level [Közös döntéshozatal a polgárokkal: A digitális demokrácia felé uniós szinten], Európai Polgári Akciószolgálat, 2015.

([10]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az uniós ifjúsági párbeszéd nyomon követésének megerősítése a nyomon követésre és az átláthatóságra vonatkozó iránymutatások révén (HL C, C/2024/6866, 2024.11.28., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6866/oj).

([11]) HL C 486., 2022.12.21., 46. o.

3.4. ***Civil párbeszéd a mediterrán térségben***

3.4.1. A politikai intézményekkel szembeni növekvő elégedetlenség összefüggésében a civil párbeszéd kulcsfontosságú mechanizmusként jelenik meg a polgárok és a döntéshozók közötti bizalmi szakadék áthidalásában és a polgárok frusztrációinak kezelésében, különösen az olyan sürgető kérdésekben, mint a munkanélküliség, a társadalmi kohézió és az éghajlatváltozás.

3.4.2. A közös normák és az átfogó szabályozási keret hiánya jelentős eltérésekhez vezet a civil párbeszéd gyakorlataiban. Emellett az országok eltérő politikai körülményei, történelmi örökségei, kulturális normái és társadalmi struktúrái széttöredezettséget eredményeznek, ami az egész régióban következetlenséghez és informális jelleghez vezet a civil párbeszédben.

3.4.3. A párbeszéd számos lehetősége egyszeri konzultációs eseményekre korlátozódik, nem pedig valódi párbeszéd-kezdeményezésekre, ami aggályokat vet fel az inkluzivitás, az elszámoltathatóság és az átláthatóság tekintetében. Míg az ágazati párbeszédre bizonyos gyakorisággal kerül sor, a transzverzális párbeszéd rendszertelen, és nem rendelkezik strukturált folyamatokkal, ami folytonossághiányhoz és következetlenséghez vezet.

3.4.4. A civil társadalom mozgásterének szűkülése aláássa a civil társadalmi szervezetek hatékonyságát, és korlátozza a változás előmozdítását célzó képességüket. A korlátozó jogi keretek, az állami kooptálás, a bürokratikus akadályok, a szelektív finanszírozás és a cenzúra tovább rontja a civil társadalmi szervezetek autonómiáját és hatását a civil párbeszédben. Egyes országokban ez a kormányközi szervezetekkel való együttműködés lehetőségeit is érinti.

3.4.5. A közösségimédia-platformok és a digitális kommunikációs eszközök átalakítják a civil párbeszéd színterét, új utakat biztosítva a fiatalok szerepvállalásához. Ugyanakkor a befogadó és konstruktív párbeszéd struktúráinak biztosítása érdekében foglalkozni kell a biztonsággal, a félretájékoztatással, az online zaklatással és a digitális szakadékokkal kapcsolatos kihívásokkal is ([12]).

4. **Az intézményi részvételi folyamatok követelményei és jelenlegi kihívásai a mediterrán térségben az ifjúság szempontjából**

4.1. A szociális és civil párbeszéd folyamatai a demokratikus részvétel sarokkövét képezik. A civil társadalmi szervezetek, az ifjúsági szervezetek, a munkáltatói szervezetek és a szakszervezetek nehezen tudnak hatékonyan részt venni a döntéshozatali folyamatokban. Számos közel-keleti és észak-afrikai országban korlátozott az egyesülés szabadsága, a szólásszabadság és általában a munkáltatókat, a munkavállalókat és a civil társadalmat képviselő szervezetek azon képessége és kompetenciája, hogy megvédjék jogaikat és kifejezzék igényeiket. Támogatni kell a választásokon túlmutató demokratikus folyamatokat, olyan részvételi mechanizmusokat hozva létre, amelyeket a polgári szabadság, az átláthatóság, az információkhoz való hozzáférés és a mindenki számára elérhető lehetőségek jellemeznek.

4.2. Az EGSZB rámutat arra, hogy hatalmas potenciáljuk ellenére a fiatalok gyakran kimaradnak a részvételi folyamatokból ([13]). A fiatalok választásokon való alacsony részvétele, a 35 év alatti vezetők alacsony száma a magas szintű pozíciókban, valamint a tokenizmus esetei, illetve a részvételi folyamatokból való kirekesztés azt jelzik, hogy a fiatalok még mindig akadályokba ütköznek a döntéshozatalban való teljes körű részvétel terén. A döntéshozók sokféleségének hiánya, különösen a hátrányos helyzetű csoportok alulreprezentáltsága megnehezíti a fiatalok számára, hogy olyan példaképeket találjanak, amelyekkel azonosulni tudnak.

4.3. A szociális és civil párbeszéd struktúrái még mindig olyan elavult paradigmákban és módszertanokban gyökereznek, amelyek nem vonják be a fiatalokat. A fiatalok aktív részvételét akadályozza az intézményesített struktúrákkal szembeni bizalmatlanság és kiábrándultság, aminek az a fő oka, hogy egyrészt előre meghatározott menetrendeket alkalmaznak, másrészt pedig hiányoznak a kapacitások ahhoz, hogy úgy integrálják strukturálisan a fiatalokat a szervezeti keretekbe, hogy közben megfelelően érvényre jussanak az érdekeik is.

4.4. A hagyományos hatalmi és irányítási struktúrák (például a patriarchális struktúrák) megítélése és a fiatalokkal szembeni előítéletek akadályozzák a fiatalok részvételét. Bár a fiatal nők további kihívásokkal és akadályokkal szembesülnek, fontos kiemelni a női szervezetek azon erőfeszítéseit, amelyek a hagyományos elnyomó struktúrák leküzdésére irányulnak.

([12]) Lásd az Euromesco *Youth deliberation and participation in the Euro-Mediterranean region [A fiatalok tanácskozása és részvétele az euromediterrán térségben]* című szakpolitikai tájékoztatóját (2023).

([13]) Be Seen, Be Heard: Understanding young people's political participation [Meglátni és meghallani: A fiatalok politikai részvételének megértése]. https://www.youthforum.org/files/UPDATED_UN_REPORT_TBS_Accessible_Version_090622.pdf.

4.5. A fiatalokkal kapcsolatos megfelelő kutatás előfeltétele a kihívások azonosításának és érdekeik részvételi folyamatokba való bevonásának. Az adatok hozzáférhetőségének hiánya, különösen helyi szinten, valamint a fiatalok – különösen a vidéki térségekből származók és a fiatal nők – helyszíni körülményeire vonatkozó részletes adatok hiánya olyan jelentős kihívást jelent, amely állandósítja a fiatalok érdekeinek alulreprezentáltságát a különböző szakpolitikai területeken.

4.6. A fiatalok társadalmi és civil párbeszéddel kapcsolatos kezdeményezésekben való részvételét logisztikai tényezők (pl. mobilitás és vízumkérdések), valamint infrastrukturális hiányosságok korlátozzák. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy hatékony támogatási mechanizmusokra van szükség a fiatalok számára, beleértve gazdasági, társadalmi és oktatási erőforrásokat is.

4.7. Az EGSZB rámutat a veszélyeztetett fiatalok, köztük a NEET-fiatalok, a fiatal nők, a fogyatékossággal élő személyek, a menekültek, a migránsok, az etnikai és nyelvi kisebbségek, az őslakos fiatalok, a vidéki térségekben élő fiatalok és az LMBTQ+ közösség tagjainak igényeire. Rávilágít továbbá a helyi közösségekben élő fiatalok szerepvállalása, valamint a politikai és civil társadalmi tevékenységekben való részvételtől eltiltott fiatalok bevonása jelentette kihívásra is. Gyakran előfordul, hogy a helyi ifjúsági projektek és kezdeményezések kevés pénzügyi forrásban és politikai támogatásban részesülnek.

4.8. A közel-keleti és észak-afrikai országokban a szervezett civil társadalom ellenálló képességről és a demokratikus értékek iránti szilárd elkötelezettségről tett tanúbizonyságot, transznacionális együttműködés révén kiállva az emberi jogok, a fiatalok részvétele és a jogállamiság mellett. A politikai feszültségek, a biztonsági aggályok és az erőforrások szűkössége ellenére számos civil társadalmi szervezet – köztük a szociális partnerek – továbbra is azon munkálkodik, hogy kialakítsa a földközi-tengeri térség közös jövőképét, amely integrált közös térként képzeli el a térséget.

5. **Ajánlások**

5.1. ***Közös ajánlások***

5.1.1. A fiatalokat be kell vonni a döntéshozatali folyamat valamennyi szakaszába – a döntéshozataltól a végrehajtásig és az értékelésig –, illetve olyan inkluzív és átlátható struktúrákat kell létrehozni, mint például a professzionális moderátorok által segített hosszú távú párbeszéd keretei. A bevonásuknak köszönhetően a fiatalokkal közösen lehet kialakítani azokat a tereket, amelyeknek hála biztosítható az aktív részvételük. Alapvető fontosságú továbbá az erős nyomonkövetési, visszajelzési és elszámoltathatósági mechanizmusok létrehozása a teljes folyamat során ([14]).

5.1.2. A földközi-tengeri térségért felelős új biztos kinevezésének elő kell segítenie az ifjúság szerepének megerősítését az uniós szakpolitikai döntéshozatalban, beleértve a szomszédságpolitikai ügyeket is. Ehhez létre kell hozni egy olyan, az EGSZB-t is bevonó struktúrát, amelyben az ifjúság állandó jelleggel részt vesz.

5.1.3. Az EGSZB kiegyensúlyozott és inkluzív kiválasztási eljárásokat szorgalmaz, így ugyanis elejét lehet venni annak, hogy olyan fiatalok és szervezetek kerüljenek képviseleti túlsúlyba, akik kiváltságos hozzáféréssel rendelkeznek. Ehhez biztosítani kell, hogy az előzetes kiválasztási fázisok átláthatók és hozzáférhetők legyenek.

5.1.4. A fiatalok társadalmi és civil párbeszéd struktúráiba való bevonását célzó innovatív intézkedések fontos szerepet játszanak abban, hogy a fiatalokat a szervezeti struktúrák középpontjába helyezzék (meg kell vitatni az ifjúsági kvóták bevezetését). Ez magában foglalja a versengés helyett az együttműködés kultúrájának előmozdítását, az esetleges nézeteltérések tiszteletteljes kezelését, valamint a fiataloknak az adott terület szakértőiként való elismerését azáltal, hogy beemelik őket kulcsfontosságú pozíciókba. Az új kommunikációs formák, különösen a digitális eszközök használata és az új narratívák létrehozása kulcsfontosságú a fiatalok eléréséhez. Az EGSZB szintén szorgalmazza a nyelvi akadályok megszüntetését a nemzetközi programokban, lehetővé téve, hogy az emberek lehetőség szerint az anyanyelvükön szólalhassanak fel.

5.1.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy kapacitásépítési lehetőségeket kell teremteni a fiatalok számára, amelyek során azokat a készségeiket fejleszthetik, amelyek a szervezeteken belüli vezető szerep betöltéséhez és a döntéshozókkal folytatott tárgyalásokhoz szükségesek.

([14]) EGSZB tanulmány: A fiatalok strukturált és érdemi részvétele a politikai és döntéshozatali folyamatokban – A helyi, nemzeti, uniós és nemzetközi jó gyakorlatok feltérképezése.

5.1.6. Az EU döntő szerepet játszik a regionális integráció támogatásában. A fiatalok által vezetett struktúrák összekapcsolása fontos lépés az ötletek, kultúrák és együttműködési gyakorlatok (inter)regionális cseréjének előmozdításában ebben a sokszínű régióban és ebben a heterogén csoportban. Az EGSZB kéri a regionális ifjúsági hálózatok támogatását és az ifjúsággal kapcsolatos rendezvények finanszírozásának biztosítását.

5.1.7. A REX/566. sz. véleménynek ([15]) megfelelően fontos megerősíteni a fiatalok bevonását az EU külkapcsolataiba. Az EGSZB megismétli ajánlását az ifjúsági szervezetek és az uniós küldöttségek közötti együttműködés előmozdítására, valamint az ifjúsági politikákkal kapcsolatos tudatosság növelésére. Ezenkívül a vízumkérelmezési eljárásoknak könnyen hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a fiatalok számára.

5.1.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az ifjúság képviselőinek strukturális bevonása érdekében garantálni kell a résztvevők biztonságát, különösen az emberi jogok, az éghajlati igazságosság és a munkavállalói jogok területén. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a hátrányos helyzetű csoportok képviselőit be kell vonni a részvételi folyamatokba, és további erőfeszítéseket kér a sokrétű képviselet hozzáférhető struktúráinak létrehozása érdekében. Ezen túlmenően nagyon fontos, hogy olyan támogatási programokat alakítsanak ki, amelyek a veszélyeztetett csoportokat szólítják meg. Fontos az ifjúsági költségvetés növelése minden területi szinten, különösen a helyi közösségek támogatása és a fiatalok mobilitásának pénzügyi támogatása érdekében. Az olyan programok, mint az Erasmus+, lehetőséget nyújtanak a fiataloknak, az ifjúságsegítőknek és az ifjúsági munkára összpontosító szervezeteknek az együttműködésre.

5.1.9. Az EGSZB megjegyzi, hogy az oktatási rendszereknek támogató ökoszisztémákat kellene létrehozniuk a megfelelő készségek (pl. politikai és digitális jártasság) elsajátításához, hogy a fiatalok magabiztosabban léphessenek fel a részvételi folyamatokban. A civil társadalomnak és a szociális partnerek szervezeteinek oktatási programjaik és kezdeményezéseik részeként kapacitásépítési műhelytalálkozókat kellene biztosítaniuk a fiatalok számára, többek között a tudományos körökkel és az üzleti világgal való szorosabb együttműködés révén.

5.1.10. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy kutatásokra van szükség a fiatalok munkaerőpiaci részvételére, oktatására, részvételi folyamataira és közösségi életére vonatkozóan. Meg kell erősíteni a régió egyetemei, kutatóintézetei, szakképzési programjai és középfokú oktatási intézményei közötti együttműködést azáltal, hogy a fiatalok aktív részvételét helyezik a középpontba, és biztonságos kutatási környezetet teremtenek. A helyi ifjúsági struktúrákkal kapcsolatos helyi, hosszú távú és rotációs helyszíni kutatások alapvető ismereteket biztosíthatnak a fiatalok érdekeinek hatékony integrálásához.

5.1.11. Mivel nőtt a magasan képzett személyek aránya a régióból kivándorló népesség körében, az EGSZB hatékony ellenintézkedéseket sürget az agyelszívás ellen.

5.2. *A fiatalok szociális párbeszédben való részvételére vonatkozó ajánlások*

5.2.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy olyan munkaerőpiaci reformokra van szükség, amelyek célja az informális foglalkoztatásról a legális és tisztességes munkára való áttérés megkönnyítése, valamint az atipikus és bizonytalan munkavégzési formák által okozott problémák kezelése, ami az egyik legsürgetőbb kérdés a régióban. Az EGSZB azt javasolja, hogy a szociális partnerekkel közösen dolgozzanak ki nemzeti cselekvési terveket a 204. sz. ILO-ajánlással ([16]) összhangban.

5.2.2. Az EGSZB hangsúlyozza az aktív munkaerőpiaci részvételt elősegítő intézkedések és a minőségi közszolgáltatások – például a magas színvonalú és megfizethető gyermekgondozás és a tartós ápolás-gondozás – biztosításának fontosságát a fiatal nők foglalkoztatásának ösztönzése érdekében. Az EGSZB javasolja továbbá, hogy nemzeti eszközök kidolgozása révén kezeljék prioritásként a szociális jogokat.

5.2.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a három- és kétoldalú szociális párbeszédet. Ehhez elsősorban átfogó jelleggel végre kell hajtani a szociális párbeszédről szóló kulcsfontosságú, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet által kötött egyezményeket – köztük az ILO C098 ([17]), az ILO C135 ([18]), az ILO C087 ([19]) és az ILO C154 ([20]) egyezményt. Alapvető fontosságú továbbá a szociális partnerek szerepének megerősítése a nemzeti politikák és stratégiák kialakításában. A szociális partnerek állami döntéshozatali folyamatokban való részvételének nyomon követésére szolgáló megfigyelőközpontok létrehozása hatékony eszköznek bizonyulhat a szociális párbeszéd megfelelő keretének létrehozásához.

([15]) HL C 184., 2023.5.25., 5. o.
([16]) ILO R204 – Az informális gazdaságból a formális gazdaságba való átmenetről szóló, 2015. évi 204. sz. ajánlás.
([17]) ILO C098 – A szervezkedési és a kollektív tárgyalási jogról szóló, 1949. évi 98. számú egyezmény.
([18]) ILO C135 – A munkavállalók képviselőinek 1971. évi 135. számú egyezménye.
([19]) ILO C087 – Az egyesülési szabadság és a szervezkedési jog védelméről szóló, 1948. évi 87. számú egyezmény.
([20]) ILO C154 – A kollektív tárgyalások előmozdításáról szóló, 1981. évi 154. sz. egyezmény.

5.2.4. Az EGSZB kiemeli az ifjúsági cselekvési tervek előnyeit, amelyek ütemtervként szolgálhatnak, illetve konkrét intézkedéseket és eszközöket biztosítanak a fiatalok szociális partnerszervezetekben való részvételének inkluzívabb szervezeti kereteihez. Emellett a szervezeteknél a tárgyalási készségekkel kapcsolatos képzésre irányuló kapacitásépítés, valamint a hátrányos helyzetű csoportok igényeinek megfelelő speciális képzés alacsony küszöbű belépési pontot biztosíthat a fiatalok számára a szociális párbeszéd struktúráiba. A mentori programok bevezetése jobb lenne, mint a vezetői programok, mivel lehetőséget kínálnak arra, hogy egyenlő feltételek mellett lehessen találkozni a jövő vezetőivel és képezni őket.

5.2.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy vállalati szinten is támogatni kell a szociális párbeszéd struktúráinak létrehozását. A munkavállalói tanácsok szükséges eszközt jelentenek ahhoz, hogy a vállalatok ellenállóbbá és gazdaságilag sikeresebbé váljanak, és képesek legyenek tisztességes munkahelyeket teremteni, valamint hogy előmozdítsák a munkahelyi demokráciát (lásd: SOC/746 ([21])).

5.2.6. A fiatal munkavállalók bevonása a vállalati szintű szociális párbeszéd struktúráiba alapvető fontosságú. A fiatalok munkahelyi demokratikus folyamatokban való részvételének ösztönzése támogatja a fiatalok szerepvállalását, és segít nekik abban, hogy készségeket és tapasztalatokat szerezzenek érdekeik képviseletéhez. Az EGSZB azt javasolja, hogy a fiatalok érdekeinek formálissá tétele érdekében ösztönözzék a fiatal munkavállalókat a kollektív tárgyalásokon való részvételre, hogy a kollektív szerződésekben képviselhessék érdekeiket.

5.2.7. Az ifjúságközpontú képviseleti struktúrák vállalati szintű létrehozása hatékony módja annak, hogy a fiatalok részvételét szerkezetileg beépítsék a szociális párbeszéd struktúráiba. Az EGSZB kiemeli az Ifjúsági Bizalmi Tanácsokat ([22]) Ausztriában. Az Ifjúsági Bizalmi Tanácsok a vállalatok fiatal munkavállalóinak és tanulószerződéses tanulóinak gazdasági, társadalmi, egészségügyi és kulturális érdekeit képviselik. Minden öt vagy annál több fiatal munkavállalót foglalkoztató vállalat köteles elősegíteni az Ifjúsági Bizalmi Tanács Ifjúsági Közgyűlés általi demokratikus megválasztását. Az Ifjúsági Bizalmi Tanács tagjai jogszabály által biztosított különleges jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek a fiatal munkavállalók érdekeinek képviseletére. A fiatal munkavállalók választások révén történő legitimálása erősíti munkahelyi hitelességüket, és lehetővé teszi számukra, hogy készségeket sajátítsanak el és tapasztalatot szerezzenek a munkavállalói képviselet terén.

5.3. *Ajánlások a fiatalok civil párbeszédben való részvételére vonatkozóan*

5.3.1. Közös normákat és olyan átfogó szabályozási keretet kell létrehozni, amely strukturált mechanizmusokat biztosít a szerepvállaláshoz. Az intézményeknek a civil társadalmi szervezetekkel folytatott rendszeres és szervezett párbeszéd megkönnyítése érdekében egyedi támogatási struktúrákat kell kialakítaniuk, beleértve a külön erre a célra létrehozott csoportokat és kapcsolattartó pontokat. Rendszeresen értékelni kell a civil párbeszéd folyamatait a hiányosságok és a javításra szoruló területek azonosítása érdekében, biztosítva, hogy a szerepvállalást ösztönző gyakorlatok továbbra is hatékonyak és inkluzívak maradjanak.

5.3.2. Biztosítani kell, hogy a civil párbeszéd folyamatai inkluzívak legyenek azáltal, hogy aktívan megszólítják a különböző csoportokat, köztük a nőket, a kisebbségeket és a veszélyeztetett közösségeket, pénzügyi támogatást és forrásokat biztosítanak az ifjúsági szervezeteknek, előmozdítják az inkluzív stratégiákat, és elősegítik a fiatalok közötti hálózatépítést és együttműködést.

5.3.3. Meg kell erősíteni a kapacitásépítési kezdeményezéseket mind a civil társadalmi szervezetek fiatal képviselői, mind a köztisztviselők számára. A fiatal képviselők esetében a politikai műveltségre, az érdekérvényesítésre és a demokratikus folyamatok megértésére kell összpontosítani, hogy hatékonyabban tudják befolyásolni a politikai eredményeket. A köztisztviselők számára továbbképzési lehetőségeket kell biztosítani a civil párbeszéd hatékony kezelésére irányuló kapacitásuk növelése érdekében.

5.3.4. Növelni kell a digitális infrastruktúrába történő beruházásokat, hogy új utakat biztosítsunk a civil párbeszédhez, és kezeljük a számos fiatal által tapasztalt korlátozott internet-hozzáférést. Javítani kell a fiatalok digitális jártasságát annak érdekében, hogy képessé váljanak véleményük kifejezésére, kampányok szervezésére és a határokon átnyúló együttműködésben való hatékonyabb részvételre. Fel kell használni a közösségi médiát és más digitális eszközöket az információk terjesztésére, a szélesebb ifjúsági közönség bevonására és a fiatalok határokon átnyúló összekapcsolására, elősegítve az inkluzívabb, biztonságosabb és hozzáférhetőbb párbeszédet.

5.3.5. Be kell ruházni a civil párbeszéd és részvétel kultúrájának előmozdításába azáltal, hogy az állampolgári ismeretek oktatását beépítik az iskolai tantervekbe, valamint olyan oktatási kampányok támogatása által, amelyek felhívják a figyelmet a civil párbeszédre és a szolidaritásra mint a társadalmi befogadás kulcsfontosságú elemeire. Egyszerűsíteni kell a civil társadalmi szervezetek számára azokat az eljárásokat, amelyek a civil projektek oktatási intézményekben történő megvalósítására vonatkoznak, ugyanakkor csökkenteni kell a kormányzati felügyeletet, hogy lehetővé váljon a hitelesebb civil szerepvállalás.

([21]) HL C 228., 2023.6.29., 43. o.

([22]) https://www.oegj.at/content/dam/oegj/downloads/dokumente/20220915%20H2JVR%20Brosch%C3%BCre%20WEB.pdf (csak német nyelven elérhető).

5.3.6. El kell ismerni az ifjúsági tanácsokat mint legitim szereplőket, és támogatni kell a független ifjúsági tanácsok létrehozását azokban az országokban, ahol nem léteznek ilyenek. Növelni kell az ifjúsági költségvetést minden területi szinten, a fiatalok képviselőinek részvételével pedig helyi tanácsadó bizottságokat kell létre hozni, hogy fokozni lehessen a helyi szintű civil párbeszédet. Olyan ifjúsági stratégiákat kell kidolgozni, amelyek megerősítik a civil párbeszéd folyamataiban az ifjúsági komponenst, így közvetlen lehetőségeket biztosítanak a fiatalok számára a helyi kormányzás befolyásolására, és garantálják, hogy véleményüket meghallgassák a döntéshozatali folyamatokban.

5.3.7. El kell ismerni az ifjúsági munka fontosságát a civil párbeszédben. Növelni kell az ifjúsági szervezetek mozgásterét és képviseletét az állami partnerek körében a civil párbeszéd kezdeményezései során (amelyekben jellemzően civil társadalmi szervezetek vesznek részt, de nem mindig a fiatalok által vezetett civil társadalmi szervezetek). Ez magában foglalja az ifjúságsegítők legitimitásának megerősítését, valamint annak biztosítását, hogy a konzultációs folyamatok és a hatóságokkal folytatott strukturált párbeszéd mechanizmusai során kulcsfontosságú szereplőként ismerjék el őket.

5.3.8. Elő kell mozdítani a generációk közötti párbeszédet a cserén, együttműködésen, koordináción és közös alkotáson alapuló közös vezetési mechanizmusok létrehozásával. Ennek a megközelítésnek magában kell foglalnia az idősebb generációk számára nyújtott útmutatást arról, hogyan működjenek együtt a fiatalokkal, de meg kell erősítenie a szolidaritást és figyelembe kell vennie azokat a dinamikus változásokat, amelyeket a fiatalok idéznek elő a civil párbeszédben. Tovább fogja legitimálni a fiatalok döntéshozatalban betöltött szerepét az, ha úgy megváltoztatjuk az ifjúsággal kapcsolatos narratívát, hogy elismerjük a fiatalok által nyújtott hozzáadott értéket ([23]).

Brüsszel, 2025. január 23.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE

([23]) https://www.eesc.europa.eu/hu/our-work/opinions-information-reports/opinions/promoting-european-intergenerational-solidarity-towards-eu-horizontal-approach.